

УДК 004.738.5:78:37.091.3(477)

DOI 10.32782/2224-0926-2024-2-49-3

Булах Тетяна Борисівна
кандидат мистецтвознавства,
професор кафедри музично-теоретичних дисциплін,
Київська муніципальна академія естрадного та циркового мистецтва
<https://orcid.org/0000-0002-0954-8422>
ResearcherID: AAF-8038-2019

Козут Оксана Володимирівна
заслужений працівник культури,
доцент кафедри естрадного співу,
Київська муніципальна академія естрадного та циркового мистецтва,
комерційний директор,
Київський національний театр оперети
<https://orcid.org/0000-0002-6664-5288>

ТВОРЧІ КОНКУРСИ ВІД ОСВІТНЬОГО ПОРТАЛУ «АЛАБА» В КОНТЕКСТІ ДИСТАНЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ КОНКУРСНОГО РУХУ

У статті розглянуто роль освітньої платформи «Алаба» в розвитку сучасних дистанційних мистецьких конкурсів та її вплив на освітній процес в умовах війни в Україні. Платформа «Алаба» виступає інноваційним інструментом, що поєднує мистецькі конкурси з освітніми ініціативами, спрямованими на комплексний розвиток творчого потенціалу молоді. Інтеграція STEAM освіти (наука, технології, інженерія, мистецтво, математика) у конкурсний процес створює широкі можливості для формування індивідуальних траєкторій розвитку учасників, стимулюючи креативність та інноваційне мислення. Відзначено важливість демократизації доступу до мистецтва та міжкультурного діалогу через цифрові платформи, які забезпечують рівні можливості для всіх учасників незалежно від їхнього місця перебування. Використано методи системного аналізу для оцінки ефективності організаційних підходів платформи «Алаба», компаративний метод для порівняння з традиційними конкурсними форматами та метод контент-аналізу для вивчення результатів участі молоді в дистанційних конкурсах. Дослідження вперше надає комплексний аналіз впливу дистанційних мистецьких конкурсів на платформі «Алаба» на розвиток творчих здібностей молоді в умовах війни. Виявлено, що інтеграція STEAM освіти в конкурсний процес значно розширює можливості для творчого розвитку учасників, забезпечуючи індивідуалізацію їх освітніх траєкторій. Також визначено роль таких конкурсів у підтримці освітнього процесу, сприянні демократизації доступу до мистецтва та міжкультурного діалогу. Особливо підкреслено значення конкурсів як засобу психологічної підтримки молоді в умовах стресових ситуацій, спричинених воєнними діями. Визначено, що інтеграція STEAM освіти в конкурсний процес сприяє формуванню індивідуальних освітніх траєкторій, що враховують інтереси, здібності й амбіції учасників.

Ключові слова: дистанційні конкурси, платформа «Алаба», STEAM освіта, мистецька освіта, креативний розвиток.

Bulakh Tetiana, Kohut Oksana. Creative competitions from the educational portal “Alaba” in the context of the remote culture of the competitive movement

The article examines the role of the educational platform “Alaba” in the development of contemporary distance artistic competitions and its impact on the educational process in the

context of war in Ukraine. The “Alaba” platform serves as an innovative tool that combines artistic competitions with educational initiatives aimed at comprehensive development of youth’s creative potential. The integration of STEAM education (Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics) into the competition process creates broad opportunities for shaping individual development trajectories of participants, stimulating creativity and innovative thinking. The importance of democratizing access to art and intercultural dialogue through digital platforms is emphasized, providing equal opportunities for all participants regardless of their location. System analysis methods were used to assess the effectiveness of organizational approaches of the “Alaba” platform, a comparative method for comparison with traditional competition formats, and content analysis to study the results of youth participation in distance competitions. The research provides a comprehensive analysis of the impact of distance artistic competitions on the “Alaba” platform on the development of youth’s creative abilities in wartime conditions. It was found that the integration of STEAM education into the competition process significantly expands opportunities for the creative development of participants, ensuring the individualization of their educational trajectories. The role of such competitions in supporting the educational process, promoting democratization of access to art and intercultural dialogue is also identified. The significance of competitions as a means of psychological support for youth in stressful situations caused by armed conflict is particularly emphasized. It is determined that the integration of STEAM education into the competition process contributes to the formation of individual educational trajectories that consider the interests, abilities, and ambitions of the participants.

Key words: remote competitions, “Alaba” platform, STEAM education, art education, creative development.

Вступ. В епоху цифрових технологій і глобальної мережевої комунікації дистанційні заходи ввійшли до актуальних подій сучасної музичної культури та стали її звичним явищем. Серед них навіть дистанційні конкурси набувають достатньо специфічного значення. Починаючи із часів пандемії COVID-19 і до теперішнього воєнного часу, цей вид виконавської практики набув ще більшої актуальності. На сьогодні є об’єктивним фактом, що дистанційні конкурси стали важливим доповненням до музичної культури. Вони перетворилися на норму існування концертного життя, а іноді й на єдину можливу форму проведення музичних виступів. Така тенденція поширюється і на інші сфери творчості. Освітній портал «Алаба» активно впроваджує подібний підхід у своїх творчих конкурсах, створюючи новий освітній культурний простір. Творчі конкурси «Алаба» відкривають можливості для самовираження, розвитку талантів і формування культурних цінностей серед молоді. Інтернет-платформа дає змогу залучати велику аудиторію, забезпечуючи високу якість оцінювання робіт професійним журі і створюючи простір для обміну знаннями та досвідом.

Особливої важливості діяльність освітнього порталу «Алаба» набуває в умовах воєнного часу в Україні. Війна створює численні перешкоди для традиційних форм навчання та культурної діяльності. Водночас вона стимулює пошук нових, інноваційних способів підтримки освіти й культури. Портал «Алаба» стає важливою платформою, яка забезпечує безперервність освітнього процесу та культурного розвитку навіть в умовах воєнного конфлікту. Творчі конкурси, яких на сьогодні організовано та проведено у загальній кількості 36, надають молоді можливість продовжувати свою творчу діяльність, виражати свої почуття й переживання через мистецтво, знаходити підтримку та натхнення в колективній творчій спільноті. У сучасних умовах, коли традиційні освітні й культурні процеси зазнають значних викликів, особливо важливо досліджувати інноваційні

підходи та рішення. Творчі конкурси освітнього порталу «Алаба» демонструють, як можна ефективно використовувати цифрові платформи для підтримки й розвитку освіти та культури. В умовах воєнного конфлікту в Україні такі ініціативи набувають особливої важливості, оскільки забезпечують можливість продовжувати навчання та творчу діяльність, незважаючи на складні обставини.

З огляду на зазначене виникає потреба ретельніше дослідити діяльність освітнього порталу «Алаба» в контексті організації творчих конкурсів та їхнього впливу на створення освітнього культурного простору. Це дасть змогу зрозуміти, які саме механізми та підходи використовуються для організації конкурсів, і визначити специфічні й унікальні риси творчих конкурсів освітнього порталу «Алаба».

Таким чином, дослідження творчих конкурсів на платформі «Алаба» допоможе визначити найкращі практики освітніх і культурних програм в умовах сучасних викликів, а також мистецьку цінність подібних проєктів.

Аналіз досліджень і публікацій, що проводився в рамках вивчення конкурсного, фестивального та концертного руху, виявив високу актуальність цієї теми серед мистецтвознавців. Ряд вчених, зокрема М. Пухляк, С. Зуєв та К. Давдовський, зосереджують свою увагу на розгляді цього руху з історичного погляду, виводячи передумови для соціально-комунікаційного простору, який є ключовим аспектом теорії мистецтва як комунікаційної соціокультурної системи. Автори, такі як О. Маркова, Т. Мартинюк, А. Васюра, П. Гончаренко, О. Семашко, Б. Слющинський, Л. Черкашина, досліджують різноманітні аспекти музичної культури та її впливу на суспільство, звертаючи особливу увагу на становлення та розвиток концертно-конкурсного руху в Україні. Водночас вивчення освітніх платформ у контексті творчого та мистецького середовища не висвітлено належним чином.

Матеріали та методи. Дослідження було проведене з використанням різноманітних методів і матеріалів, спрямованих на вивчення ролі творчих конкурсів у розвитку молодих артистів та їх впливу на освітній процес. Аналіз літературних джерел із мистецтвознавства надав загальне уявлення про сучасні тенденції в мистецькому конкурсному русі та роль STEAM освіти в цьому процесі. Огляд платформи «Алаба» дав змогу зрозуміти особливості й можливості цифрового середовища для проведення творчих конкурсів, а також роль інноваційного підходу в розвитку мистецтва. Опитування та інтерв'ю з учасниками конкурсів надали цінну інформацію щодо їхнього досвіду та вражень від участі, а також відображення впливу конкурсів на їхні творчі здібності з погляду мистецтвознавчого аналізу. Статистичний і квалітативний аналіз даних дав можливість виявити тенденції та особливості в розвитку творчості учасників конкурсів та оцінити ефективність таких ініціатив у підтримці їхнього розвитку. Завдяки порівняльному аналізу вдалося зрозуміти відмінності і схожості між різними типами конкурсів та їхнім впливом на розвиток творчих здібностей, що ставить мистецтвознавчий підхід у центр уваги для аналізу результатів дослідження.

Результати. Освітній портал «Алаба» – це інтерактивна платформа, що базується на навчальній програмі Міністерства освіти і науки України. Вона пропонує широкий спектр навчальних ресурсів, включно з інтерактивними іграми, пазлами, загадками, розмальовками й іншими завданнями, спрямованими на всебічний розвиток інтелектуальних навичок дітей. Цей ресурс забезпечує інноваційний підхід до навчання, роблячи освітній процес більш захопливим і доступним для учнів. Проєкт «Алаба», розроблений ТОВ «Освітній портал», у 2022 році здобув значне визнання на національному рівні, ставши переможцем конкурсу-огляду електронних освітніх ресурсів для закладів загальної середньої освіти в категорії «Освітні інтерактивні ігри, конкурси, олімпіади».

Конкурс, проведений за дорученням Міністерства освіти і науки України, організувала державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти». Саме з 2022 року починає розвиток творча складова сайту, яка спрямована саме на впровадження мистецьких конкурсів, у тому числі виконавської майстерності.

Як відомо, на сьогодні існує певна інформаційно-виконавська культура конкурсної діяльності, яка поступово від відверто дилетантського підходу до подання номера розвинулася до свідомо-відповідального ставлення як виконавців, так і організаторів, створила певний прошарок конкурсного простору загалом. Варто акцентувати, що виступ на дистанційному конкурсі сьогодні є не менш складним для виконавця, ніж офлайн-виступ. Йдеться про те, що виступ у записі достатньо часто розташовується у відкритому доступі, що додає додаткової відповідальності та хвилювання виконавцю. З іншого боку, виконання та запис для дистанційного конкурсу не надає емоційного відгуку виконавцю безпосередньо під час виконання. Виконання без публіки – це виступ, у якому відсутній обов'язковий учасник музичної або театральної події – глядачі-слухачі [2, 76]. Це ставить перед виконавцем нові творчі завдання. Раніше його творчість, його натхнення стимулювалися тим обставинами, що виконання твору відбувалося перед очима глядачів, було емоційною інтерпретацією за своєю суттю, а сьогодні воно потребує вміння виконання перед уявною публікою. Суттєвим лишається те, що у пріоритеті є акт виконання твору. Сучасний конкурсний рух представлено низкою заходів, серед яких створення дистанційного середовища є суттєвою складовою. Саме ці конкурси в мистецтві на сьогодні є доступними та відображають сучасні тенденції культурного діалогу. Створення цифрових платформ для проведення таких конкурсів відображає насиченість сучасної мистецької практики інноваціями й використанням передових технологій. Це проявляється в широкому застосуванні інтернет-технологій та зростанні інтересу до онлайн-форматів спілкування в мистецькому середовищі.

Спровоковані змінами, які супроводжують сучасну технологічну епоху, дистанційні мистецькі конкурси стають культурно-соціальним явищем, яке не тільки забезпечує можливість для взаємодії та співпраці в глобальному масштабі, але й стимулює розвиток творчих здібностей і мистецької самореалізації. Такий підхід до конкурсів відкриває нові перспективи для митців у віртуальному просторі, де вони можуть спілкуватися, навчатися і взаємодіяти незалежно від географічних і культурних обмежень. Це також може розглядатися як важливий крок у напрямі демократизації доступу до мистецтва, оскільки дистанційні конкурси відкривають можливості для участі для митців з різних соціальних шарів і регіонів світу. Якщо проаналізувати конкурси, що проводилися на освітній платформі «Алаба», яких відбулося з 2022 року узагальній кількості 36 всеукраїнських дитячо-юнацьких конкурсів, то можна побачити, що конкурси поділяються за напрямками та тематикою. Так, серед них виокремлюються конкурси, де передбачено демонстрацію візуального матеріалу учасників різного віку, а також конкурси, зокрема «Платформа талантів», саме виконавської майстерності (інструментальні, вокальні, художнє читання тощо). Суттєвим є той факт, що якщо останній має циклічність і проводиться двічі на рік, інші – присвячені певній даті. Так, на конкурсі, що присвячений Великодню, було запропоновано презентувати родинні традиції, обґрунтовуючи їх специфікою культури України. До таких конкурсів, що плекають тему української ментальності, варто віднести і Всеукраїнський благодійний фестиваль-конкурс дитячої творчості «Україна – моя Батьківщина», Всеукраїнський конкурс дитячо-юнацької творчості, присвячений пам'яті Тараса Шевченка «Думи мої, думи мої», Всеукраїнський

конкурс дитячо-юнацької творчості до різдвяних та новорічних свят «Різдвяна мрія», Всеукраїнський конкурс дитячо-юнацької творчості, присвячений пам'яті Катерини Білокур «Квітуча палітра»; тема виховання патріотизму висвітлена у Всеукраїнському конкурсі дитячо-юнацької творчості до Дня Конституції України «Мої права, мої ідеї», Всеукраїнському конкурсі дитячо-юнацької творчості до Дня захисників і захисниць України «Перемога» та багатьох інших. Специфічною складовою конкурсів «Алаба» є звернення до таких тем, які існують на межі мистецької та проєктної діяльності – йдеться про конкурси, що присвячені таким темам, як Всеукраїнський дистанційний конкурс дитячої творчості До Всесвітнього дня тварин «Наші друзі», Всеукраїнський конкурс дитячо-юнацької творчості до Всесвітнього дня охорони довкілля «Магія природи», Всеукраїнський конкурс дитячо-юнацької творчості «Чиста вода – основа життя». Тобто із цього похідним є те, що ресурс «Алаба» виходить за рамки традиційних мистецьких конкурсів, поєднуючи в собі інноваційний підхід з освітнім компонентом. Унікальність «Алаби» полягає в тому, що вона не лише надає можливість молодим талантам демонструвати свої здібності в онлайн-форматі, але й інтегрує STEAM освіту в конкурсний процес. Ресурс «Алаба» виступає як важлива платформа в сучасному контексті мистецьких конкурсів, сприяючи не лише виявленню талановитих молодих артистів, але й впровадженню освітніх ініціатив, спрямованих на комплексний розвиток їхнього творчого потенціалу. Інтеграція освітніх програм із використанням підходу STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics) у конкурсний процес розширює горизонти учасників і дає їм змогу реалізувати свої творчі амбіції в різних сферах.

Перевагою такого підходу є створення умов для формування індивідуальних траєкторій розвитку учасників конкурсу, що враховують їхні інтереси, здібності й амбіції. Наприклад, учасникам надається можливість розвивати не лише виконавські навички, а й поглиблювати свої знання в наукових, технологічних, інженерних і математичних аспектах, що стимулює розвиток креативності й інноваційного мислення. Підхід STEAM може бути успішно впроваджений у професійні конкурси як засіб поєднання творчості та наукових знань у різних сферах. Наприклад, у музичних конкурсах можна зазначити стимуляцію учасників не лише розвивати виконавські навички, а й досліджувати акустичні принципи, інженерію звуку та розвивати навички композитора. У театральних конкурсах можна вивчати технології створення сценографії та використання світла і звуку для створення атмосфери. В образотворчому мистецтві учасники можуть досліджувати вплив матеріалів і технологій на творчий процес. Такий синтез сприятиме створенню більш глибоких і креативних виступів, а також розвитку інтердисциплінарного мислення серед учасників. Учасники мають можливість експериментувати з різними художніми техніками та жанрами, розвивати власну художню ідентичність і відкривати нові напрями у своєму творчому вираженні. Такий підхід сприяє формуванню творчої самодостатності й культури мистецького спілкування серед учасників.

Демократизація доступу до мистецтва є ключовим аспектом сучасних конкурсів на платформі «Алаба». Широке охоплення аудиторії та можливість участі молодих артистів із різних країн світу сприяють розширенню мистецького простору й поглибленню міжкультурного діалогу. Цей підхід сприяє побудові відкритого й доступного середовища для творчої взаємодії та обміну ідеями.

Такий комплексний підхід до організації мистецьких конкурсів сприяє розвитку культурної та освітньої сфери, спонукаючи молодь до творчого самовираження й пошуку нових ідей у сфері мистецтва і науки.

Для забезпечення «публічності» в межах платформи «Алаба» використовуються різні онлайн-ресурси, зокрема YouTube і Facebook, які виступають ефективними каналами трансляції та поширення виступів учасників. Ці соціальні мережі стають простором для відкритого спілкування, аналізу й обговорення мистецьких витворів, сприяючи популяризації та взаємодії учасників конкурсу із широкою аудиторією. Крім цього, Google Диск використовується для зберігання й обміну матеріалами конкурсу, що забезпечує ефективну організацію та доступність інформації для учасників.

Одним з основних аспектів конкурсу на платформі «Алаба» є участь як представників професійних мистецьких закладів, так і аматорів, що сприяє розмаїтості та плеяді перспектив у мистецькому вираженні. Це відкриває можливості для взаємодії між різними сферами та рівнями мистецтва, а також збагачує мистецьку сцену різноманітними талантами й інноваційними підходами.

Висновки. У сучасному світі творчі конкурси є важливим механізмом сприяння розвитку молодіжних творчих здібностей. Організація таких заходів на платформі «Алаба» відображає тенденцію до використання сучасних технологій у культурному просторі. Механізми, які використовуються для організації конкурсів, передбачають інтеграцію освітніх програм із використанням підходу STEAM, що об'єднує науку, технології, інженерію, мистецтво та математику. Такий підхід створює сприятливі умови для формування креативності й розвитку індивідуального творчого потенціалу учасників.

Ефективність таких ініціатив у сприянні розвитку творчих здібностей молоді визначається їхньою здатністю стимулювати саморозвиток і самовираження, а також сприяти формуванню інноваційного мислення. Участь у конкурсах дає змогу молодим артистам розкрити свій потенціал у різних сферах і розвинути власні інтереси та здібності. Крім того, творчі конкурси на платформі «Алаба» не лише стимулюють розвиток творчих здібностей молоді, але й відіграють важливу роль у підтримці освітнього процесу під час воєнного конфлікту. Вони забезпечують доступ до культурних та освітніх ініціатив, сприяючи психологічному благополуччю й розвитку аналітичного та творчого мислення молоді в умовах складності й нестабільності. Отже, творчі конкурси освітньої платформи «Алаба» мають важливе значення як для освіти, так і для культурного розвитку суспільства. Підводячи підсумки, варто наголосити, що в сучасному просторі дистанційних конкурсів творчі заходи, які організовані освітньої платформою «Алаба», є дійсно унікальними представниками нового покоління сучасного конкурсного руху, чия діяльність спрямована на формування нового покоління зі збереження усталених норм української ментальності.

Література

1. Жайворонок Н. Б. Музичне виконавство як феномен музичної культури: дис. ... канд. мистецтвознавства, 17.00.01 – музичне мистецтво. Київ, 2006.
2. Зінська Т. В. Музично-виконавське мистецтво в соціокультурному просторі України кінця ХХ – початку ХХІ століття: дис. ... канд. мистецтвознавства, спеціальність 26.00.01 – теорія та історія культури. Київ, 2011.
3. Освітній портал «Алабама». Електронний ресурс. Режим доступу: <https://alaba.op.ua/> (дата звернення 25.05.2024).
4. Романенко А. Р. Музичний конкурс як соціокультурний феномен у формуванні професійної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва. *Музичне мистецтво в освітло-гічному дискурсі*. 2016, № 1. С. 126–129.
5. Kulturfoerderung in gemeinsamer Verantwortung (II) (1996). Die Krise ueberwinden. *ARCultMedia*. 1996. № 2. S. 8–15.